

Jak bezpiecznie obsługiwać maszyny i urządzenia w gospodarstwie rolnym?

Analiza wypadkowa KRUS od lat niezmiennie wskazuje pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń jako zdarzenie zajmujące w kolejności drugie

bądź trzecie miejsce w statystyce zdarzeń wypadkowych. W roku 2024 zdarzenia z tej grupy stanowiły ponad 10% wszystkich wypadków zakończonych przyznaniem jednorazowego odszkodowania. We współczesnym rolnictwie maszyny i urządzenia rolnicze stanowią nieodłączny element pracy każdego rolnika, domownika czy pomocnika rolnika. Mechanizacja prac, pozwoliła z jednej strony zwiększyć wydajność produkcji i ograniczyć jej koszty, czyniąc pracę mniej wyniszczającą fizycznie. Z drugiej strony, duża liczba ruchomych elementów roboczych, w połączeniu z brakiem wiedzy i umiejętności obsługującego, a także niewłaściwe ich użytkowanie lub przygotowanie do pracy, powoduje zagrożenie dla życia i zdrowia rolników, co w konsekwencji może doprowadzić do wypadków.

Dlaczego pomimo coraz bezpieczniejszych maszyn i urządzeń zdarzenia z ich udziałem stanowią nadal niemały procent wszystkich wypadków przy

pracy rolniczej?

Do wypadków z udziałem maszyn i urządzeń rolniczych dochodzi najczęściej w następstwie złego ich stanu technicznego, zwłaszcza przez brak osłon, niesprawne hamulce czy niesprawny układ kierowniczy. Często używanie maszyn starych, wyeksploatowanych bądź nieprzystosowanych fabrycznie do wykonywanych zadań staje się przyczyną nieszczęśliwych wypadków. Przeprowadzanie napraw czy konserwacji maszyn będących w ruchu, wszelkie prace remontowe przeprowadzane nieprofesjonalnie we własnym zakresie, bez odpowiednich kwalifikacji i narzędzi, a także bez zaplecza warsztatowego również może prowadzić do wypadków.

Jak zmniejszyć ryzyko poważnych urazów podczas prac związanych z obsługą maszyn i urządzeń rolniczych ?

Aby zmniejszyć ryzyko wypadku ważne jest odpowiednie przygotowanie maszyn do pracy. Okres zimowy to jedyny czas, gdy prace polowe nie są wykonywane. To idealny moment na sprawdzenie występowania kompletności osłon ruchomych elementów i podzespołów, przeprowadzenie niezbędnych napraw, regulacji, przeglądów czy konserwacji maszyn. Niemalże wszystkie sprzęty wyposażone są w fabryczne osłony oraz obudowy. Z biegiem lat część osłon ulega jednak uszkodzeniu lub zdekompletowaniu. Dlatego też koniecznością jest bieżąca kontrola ich stanu. Osłonięte powinny być wszystkie mechanizmy napędowe, silniki, koła pasowe i zębate, pasy, łańcuchy, wały, przekładnie, przeguby, końcówki wałów wystające poza korpus maszyny i inne ruchome elementy. Osłonięte powinny być także elementy robocze, jak noże, bijaki, tarcza piły i szlifierki kątowej, czy elementy tnące maszyn żniwnych.

Przed przystąpieniem do wszelkich czynności związanych z naprawą, konserwacją, sprawdzeniem, regulacją ciągnika czy maszyny z nim zagregowanej lub maszyny samobieżnej, kategorycznie wyłącz silnik i napęd oraz poczekaj, aż zatrzymają się wszystkie elementy robocze. W przypadku wszelkich napraw urządzeń elektrycznych wyłącz nie tylko silnik, ale także odłącz zasilanie. Jeśli korzystasz z podnośnika koniecznie podstaw podpórki, a na pochyłym terenie także kliny pod koła, by maszyna nie opadła na ciebie lub nie stoczyła się podczas prac naprawczych czy konserwacyjnych. Jeśli naprawiasz maszyny zawieszane na ciągniku opuść je najpierw na ziemię. Nigdy nie naprawiaj maszyn prowizorycznie i niezgodnie z technologią producenta stosując np. niefabryczne i niepasujące części i elementy. Wymieniaj na bieżąco brakujące i uszkodzone osłony i zabezpieczenia.

Nigdy nie włączaj napędu maszyn, aby ułatwić ich mycie. Do mycia używaj bezdotykowej myjki wysokociśnieniowej. Wszelkich zatorów w maszynach nie usuwaj bez wcześniejszego wyłączenia napędu. Oprócz właściwego stanu i wyposażenia maszyn, istotna jest też ich właściwa eksploatacja.

Podstawowa zasada - używaj maszyn zgodnie z ich przeznaczeniem.

W szczególności nie używaj ciągników nieprzystosowanych konstrukcyjnie do danego rodzaju pracy, nie przewoź osób w skrzyni rozsiewacza nawozów mineralnych, w skrzyni rozrzutnika obornika, na przyczepach lub maszynach do tego nieprzystosowanych. Nie pozwalaj nikomu na jazdę na ładunku, błotnikach, zaczepach czy burtach ani na wsiadanie i wysiadanie w czasie jazdy. Nie wyrażaj nikomu zgody na przebywanie pomiędzy ciągnikiem a maszyną współpracującą. Nie dopuszczaj do długotrwałej pracy ciągnika i maszyn samobieżnych w pomieszczeniach o słabej wentylacji, ze względu na ryzyko zatrucia spalinami. Ponadto nie uruchamiaj ciągnika i maszyn samobieżnych w pomieszczeniach drewnianych czy magazynach materiałów łatwopalnych, ze względu na ryzyko spowodowania pożaru.

Praca z wszelkimi maszynami i urządzeniami w gospodarstwie rolnym zawsze niesie ze sobą ogromne ryzyko doznania szczególnie głębokich, niebezpiecznych, urazów i stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a nawet śmierci. Dlatego też do takich prac przystępuj zawsze wypoczęty, trzeźwy oraz z zachowaniem wszystkich wskazanych wyżej zasad bezpiecznej pracy.

Marek Sierpiński
Specjalista Placówka Terenowa KRUS w Trzebnicy

29-12-2025

- [Udostępnij](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)

[Wszystkie aktualności](#)